

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1.	UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE “CAROL DAVILA”
1.2.	FACULTATEA Medicină / DEPARTAMENTUL 3 Preclinic (Științe complementare)
1.3.	DISCIPLINA Psihologie medicală și Comunicare Medicală
1.4.	DOMENIUL DE STUDII Sănătate - Reglementat sectorial în cadrul Uniunii Europene
1.5.	CICLUL DE STUDII: LICENȚĂ
1.6.	PROGRAMUL DE STUDII Medicină

2. Date despre disciplină

2.1.	Denumirea disciplinei: Comunicarea în contexte clinice dificile				
2.2.	Cod disciplină: DO IV12M				
2.3.	Tipul disciplinei (DF/DS/DC): DC				
2.4.	Regimul disciplinei (DOB/DOP/DFA): DOP				
2.5.	Titularul activităților de curs: Prof. dr. Ovidiu Popa-Velea				
2.6.	Titularul activităților de lucrări practice: Conf. Dr. Liliana Diaconescu, Șef lucr. Dr. Alexandra Mihăilescu				
2.7. Anul de studiu	4	2.8. Semestrul	1	2.9. Tipul de evaluare (E/C)	C

3. Timpul total estimat (ore/semestru de activitate didactică și de pregătire/studiu individual)

I. Pregătire universitară (predare, aplicare practică, evaluare)					
3.1. Nr. ore pe săptămână	1	din care: 3.2. Curs	1 oră	3.3. Lucrări practice	1 oră
Total ore din planul de învățământ	28	din care: 3.4. Curs	14 ore	3.5. Lucrări practice	14 ore
Evaluare (nr. ore):	2				
II. Pregătire / studiu individual					
Distribuția fondului de timp					14 săptămâni
Studiu al suporturilor de curs, al manualelor, al cărților, studiu al bibliografiei minimale recomandate					10 ore
Documentare suplimentară în bibliotecă, documentare prin intermediul internetului					5 ore
Desfășurare a activităților specifice de pregătire pentru proiect, laborator, întocmire de teme, referate					5 ore
Pregătire pentru prezentări sau verificări, pregătire pentru examinarea finală					7 ore
Consultații					4 ore
Alte activități					1 oră
3.7. Total ore de studiu individual					32 ore
3.8. Total ore pe semestru (3.4. + 3.7)					60 ore
3.9. Numărul de credite					2

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Însușirea cunoștințelor teoretice predate în anul 1 la cursul de Psihologie Medicală și Comunicare Medicală
4.2. de competențe	Însușirea abilităților bazale de comunicare cu pacientul somatic / psihosomatic, de evaluare a ponderii contribuției factorilor psihologici în etiologia bolilor somatice și a criteriilor de adresabilitate a pacienților către psihologul clinician / psihiatru (predate în anul 1 la cursul de Psihologie Medicală și Comunicare Medicală)

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Proiector media, boxe
5.2. de desfășurare a lucrărilor practice	Proiector media, boxe, exerciții/ aplicații practice cu pacient standardizat

6. Rezultatele învățării

Cunoștințe	La sfârșitul cursului studentul trebuie să dețină cunoștințe: 1.generale, despre comunicarea clinică dificilă și caracteristicile acesteia; 2.specifice, cauzele și mecanismele care conduc la comunicarea clinică dificilă și cele mai adecvate modalități de gestionare a contextelor clinice dificile din punct de vedere comunicațional.
Aptitudini	La sfârșitul cursului studentul trebuie să dețină abilități de: 1.identificare a factorilor structurali și conjuncturali care pot contribui la comunicarea clinică dificilă; 2.folosire a instrumentelor psihometrice folosite în aprecierea dificultăților de comunicare; 3.aplicare practică a mijloace de gestionare a comunicării clinice dificile, cu referire specifică la pacienții din secțiile de Psihiatrie, UPU, ATI, boli cronice, inclusiv cancer și la familiile / aparținătorii acestora; 4.aibă abilități adecvate e relaționare într-o echipă multidisciplinară dedicată asistenței pacienților problematici din punctul de vedere al comunicării.
Responsabilitate și autonomie	1.Colaborarea cu psihologul clinician în atenuarea / gestionarea dificultăților de comunicare în clinică. 2.Cultivarea abilităților de cercetare / învățare autonomă în tematica cursului, inclusiv în cadrul formal al unor teme și proiecte de cercetare; 3. Cultivarea empatiei și altruismului în practica clinică. 4. Aprofundarea nevoii de formare continuă, cu includerea conținuturilor teoretice de Comunicare Medicală și a abilităților practice aferente acestora. 5. Utilizarea eficientă a resurselor și tehnicilor de învățare pentru dezvoltarea personală și profesională. 6. Creșterea abilității de rezolvare autonomă de probleme în contextul bolnavilor ce necesită asistență terapeutică interdisciplinară.

7. Obiectivele disciplinei (corelate cu rezultatele învățării)

Obiectivul general	Familiarizarea studenților cu noțiunea de comunicare clinică dificilă, cauzele și mecanismele care conduc la aceasta și cele mai adecvate modalități de gestionare a contextelor clinice dificile din punct de vedere comunicațional.
Obiective specifice	Factori structurali și conjuncturali care pot contribui la comunicarea clinică dificilă. Cunoașterea principalelor caracteristici ale comunicării clinice dificile. Descrierea instrumentelor psihometrice folosite în aprecierea dificultăților de comunicare. Cunoașterea principalelor mijloace de gestionare a comunicării clinice dificile. Înțelegerea rolului psihologului clinician în atenuarea / gestionarea dificultăților de comunicare în clinică.

8. Conținuturi

8.1. Curs	Metode de predare /	Observații
1. Importanța comunicării empatică în mediul medical Laturi ale comunicării clinice: comunicarea generală vs. comunicarea strategică Modalități generale de comunicare în mediul clinic. Modele privind atitudinile față de boală și tratament și relația lor cu comunicarea medicală. Bariere în comunicarea medicală. Dinamica relației medic-pacient și impactul ei asupra comunicării. Comunicarea strategică.	Expunere interactivă conform programei analitice, folosind date din literatură, exemplificări cazuri clinice, programe multimedia (Prezi®, Powerpoint®).	2 ore
2. Mijloace de evaluare a calității comunicării clinice. Concepte și instrumente psihometrice aferente: “calitatea vieții legată de sănătate”, “satisfacția față de îngrijire”, “alianța terapeutică”, “parteneriatul pentru sănătate”, “aderența terapeutică”, “nevoi nesatisfăcute” (unmet needs), “starea de bine” (wellbeing)		2 ore
3. Comunicarea cu pacientul psihiatric sau comorbid psihiatric Pacientul cu depresie, pacientul cu anxietate, pacientul necomunicativ, pacientul cu potențial violent: cauze ale comunicării dificile, mecanisme, manifestări clinice, modalități de gestionare și prevenție a comunicării deficitare.		2 ore
4. Comunicarea cu pacientul în situații de urgență Pacientul din UPU, pacientul din secția de ATI: cauze ale comunicării dificile (ex.tipul de personalitate, specificul intervenției și / sau bolii, criza de timp și resurse), manifestări clinice, modalități de gestionare și prevenție a comunicării deficitare.		2 ore
5. Comunicarea cu pacientul incurabil Pacientul cu afecțiuni cronice progresiv degenerative (ex. b. Alzheimer), pacientul aflat în		2 ore

secțiile de Medicină Paliativă, pacientul cu cancer în stadiu avansat: cauze ale comunicării dificile, mecanisme, manifestări clinice, modalități de gestionare și prevenție a comunicării deficitare.		
6. Comunicarea cu familia și anturajul pacientului Situații particulare: comunicarea de vești proaste, comunicarea cu aparținătorii pacientului din secția de ATI, comunicarea decesului unui pacient, comunicarea cu aparținătorul cu potențial revendicativ, comunicarea cu aparținătorii pacienților cu boli cronice. Comunicarea, ca responsabilitate duală.		2 ore
7. Modalități de creștere a abilităților de comunicare la personalul medical Palierul individual: antrenamentul de asertivitate, mindfulness, relaxarea. Palierul grupal/organizațional: grupurile Balint, colaborarea în echipă și în afara echipei, mecanismele instituționale de suport și stimulare pentru personalul medical.		2 ore
Bibliografie recentă: A. Referințe obligatorii: 1. Popa-Velea, O. (sub red.), Diaconescu, L.V., Mihăilescu, A.I. (2023). “Comunicare. Comunicare Medicală”. Editura Universitară Carol Davila, București. 2. Popa-Velea, O. (2024). “Comunicarea în contexte clinice dificile”. Editura Universitară Carol Davila, București. B. Referințe facultative: 3. Tulsy, J., Back, A., Arnold, R. (2009). “Mastering Communication With Seriously Ill patients: Balancing honesty with Empathy and Hope”. Cambridge: Cambridge University Press. 4. Abrahm, J.L., Daubman, B.-R., Collins, M. (2022). “Comprehensive Guide to Supportive and Palliative Care for Patients with Cancer”. Baltimore, MD: John Hopkins University Press. 5. Varcarolis, E.M., Fosbre, C.D. (2020). “Essentials of Psychiatric Mental Health Nursing: A Communication Approach to Evidence-Based Care (4th Ed.)”. Amsterdam: Elsevier. 6. Vangelisti, A.L. (2013). “The Routledge Handbook of Family Communication” (2nd Ed.), New York: Taylor & Francis.		
8.2. Laborator/ lucrare practică	Metode de predare	Observații
LP1. Importanța comunicării empatică în mediul medical Simulare cu pacient standardizat (PS) pe tema „Comunicarea verbală / nonverbală”. Debriefing. Focus grup: modalități de îmbunătățire a comunicării terapeutice și a empatiei. Focus grup: modalități de îmbunătățire a comunicării terapeutice și a empatiei.	Focus grup, joc de rol (pacient simulat), prezentări de cazuri clinice din literatură, dezbateri, grup Balint	2 ore
LP2. Mijloace de evaluare a calității comunicării clinice. Concepte și instrumente psihometrice aferente: Compliantă vs. Aderență (studiu de caz) Satisfacția față de îngrijire (studiu de caz) Comunicarea medicală personalizată (dezbateri, exemplificare în boli psihiatrice și boli incurabile)		2 ore
LP3. Comunicarea cu pacientul psihiatric sau comorbid psihiatric. Elemente comune și diferențe specifice în comunicarea cu pacienții psihiatrice față de alte categorii de pacienți. Tehnici de validare emoțională în Psihiatrie (prezentare caz) Simulare cu pacient standardizat pe tema „Gestionarea reacțiilor emoționale neașteptate (ex. tăcerea, plânsul)”. Feedback structurat și debriefing Sinteză: pârgii eficiente de comunicare cu pacienții anxioși, depresivi, necomunicativi, violenți.		2 ore
LP4. Comunicarea cu pacientul în situații de urgență Bariere în comunicarea cu pacientul critic (focus grup) Simulare PS: „Comunicarea în cadrul echipei sub presiunea timpului” (cu participare studenți) Feedback din partea cadrului didactic și autoevaluarea studentului Decizii critice (ex. Do Not Resuscitate) – pro și contra (dezbateri)		2 ore
LP5. Comunicarea cu pacientul incurabil <i>Tema 1:</i> Simulare cu pacient standardizat pe tema „Comunicarea cu pacientul incurabil – comunicarea de vești proaste (algoritmul SPIKES)” - feedback structurat și debriefing <i>Tema 2:</i> Comunicarea cu pacientul cu afecțiuni cronice progresiv degenerative - ex. b. Alzheimer – studiu de caz		2 ore
LP6. Comunicarea cu familia și anturajul pacientului LP6. Comunicarea cu familia și anturajul pacientului (tema 1: situații delicate, tema 2: situații provocative, tema 3: responsabilitatea duală în comunicare) <i>Tema 1: Situații delicate (ex. decesul unui pacient)</i> Simulare de comunicare directă a decesului unui pacient (către un adult / copil din familie)		2 ore

(cu participare studenți) Simulate de comunicare telefonică a decesului unui pacient (către un adult / copil din familie) (cu participare studenți) <i>Tema 2: Situații provocative</i> [ex. comunicarea cu aparținătorul revendicativ (studiu de caz)] <i>Tema 3: Comunicarea, ca responsabilitate duală</i> (dezbateri)		
LP7. Modalități de creștere a abilităților de comunicare la personalul medical. Palierul individual: importanța asertivității, empatiei, mindfulness, relaxării (dezbateri) Palierul organizațional: modalități de prevenire a sindromului burnout - grup Balint demonstrativ.		2 ore
Bibliografie recentă: A. Referințe obligatorii: 1. Popa-Velea, O. (sub red.), Diaconescu, L.V., Mihăilescu, A.I. (2023). “Comunicare. Comunicare Medicală”. Editura Universitară Carol Davila, București. 2. Popa-Velea, O. (2024). “Comunicarea în contexte clinice dificile”. Editura Universitară Carol Davila, București. B. Referință facultativă: 3. Lloyd, M., Bor, R., Noble, L. M. (2018). <i>Clinical Communication Skills for Medicine</i> . (4th Ed.) New York: Churchill Livingstone Elsevier.		

9. Evaluarea

Tip de activitate	9.1.Criterii de evaluare	9.2.Metode de evaluare	9.3.Pondere din nota finală
9.4.Curs	Cunoașterea noțiunilor teoretice predate la curs	Examen scris: 30 întrebări complement simplu axate pe situații de comunicare dificilă din mediul clinic	80%
9.5.Lucrări practice	Cunoașterea aplicațiilor practice exemplificate la LP	Examen scris cu asistentul de grupă: 15 întrebări (5 variante de răspuns, o variantă corectă)	20%
	Prezența la activitățile de lucrări practice	Îndeplinirea criteriului de prezență la LP de min.70%	
9.6. Standard minim de performanță / Minimum standard of performance			
Răspuns corect la min.50% din întrebările de la examen			

Data completării:
10.09.2026

Semnătura titularului de curs

Prof. dr.
Ovidiu Popa-Velea

Semnătura titularului de lucrări practice

Conf. dr.
Liliana Veronica Diaconescu

Data avizării în Consiliul Departamentului

Semnătura Directorului de Departament
Prof. dr. Dana Galieta Mincă